

Bruksela, dnia 28 kwietnia 2008 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie, nr 10/2008

SESJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO STRASBURG, 21-24.04.2008

Podczas sesji Parlamentu Europejskiego, która miała miejsce w dniach 21-24 kwietnia 2008 r., omawiane były następujące tematy:

1. POLITYKA WIZOWA - Dyskusja na temat zasad przyznawania wiz obywatelom Białorusi i Ukrainy

Uczestnicy debaty, głównie posłowie z Polski, podkreślali konieczność wprowadzenia ułatwień wizowych dla państw sąsiadujących z UE i obniżenia kosztów wiz. **Urszula Gacek** (EPP-ED, Polska) zwróciła uwagę na to, że takie zachowanie UE (wprowadzanie wiz, podnoszenie ich kosztu) wobec Białorusi pomaga polityce Rosji. Obywatele Białorusi patrzą na Europę z perspektywy obostrzeń wizowych, tak więc trudno im uznać Europę za otwartą, przyjazną i popierającą walkę opozycji białoruskiej z reżimem Łukaszenki. Dodała, że Serbia i Rosja są traktowane lepiej niż Białoruś. **Adam Bielan** (UEN, Polska) powiedział, że jedynie poprzez wspieranie przyjazdów jak najszerzych grup Białorusinów, izolujemy reżim Łukaszenki. Opłata wizowa jest za wysoka – stanowi 1/3 pensji, co uniemożliwia jej zdobycie i zwiększa aktywność mafii wizowej. Ponadto wprowadzone ograniczenia stanowią wymierną stratę dla polskiej turystyki. W sytuacji, gdy Putin grozi doprowadzeniem do upadku Ukrainy, konieczne jest jak najszybsze rozpoczęcie dialogu i podjęcie konkretnych działań, bowiem bez Ukrainy nie jest możliwa wizja zjednoczonej Europy. **Genowefa Grabowska** (PSE, Polska) stwierdziła, że Białoruś to nie tylko sąsiad UE, ale najbliższy sąsiad Polski. Po rozszerzenia strefy Schengen opłata za wizy wzrosła 12 razy, co doprowadziło do widocznego spadku liczby obywateli Białorusi odwiedzających UE. Jest to prezent dla Łukaszenki i znak, że w Europie nikt nie chce i nie czeka na Białoruś. Bolesnym paradoksem jest to, że dzieje się to w sytuacji, gdy UE zabiega o dobry kontakt z obywatelem. Grabowska powiedziała, że Polska będzie indywidualnie troszczyła się o Białoruś i jej obywateli, ale nie jest to wyłącznie zadanie dla Polski i Litwy, ale dla całej UE. **Grażyna Staniszevska** (ALDE, Polska) zwróciła uwagę na fakt zniesienia wiz dla obywateli UE przez Ukrainę już w maju 2005 roku oraz, że UE potrzebowała 3 lat na podpisanie

odpowiedniego porozumienia. Podkreśliła konieczność stworzenia jasnej mapy drogowej dla Ukrainy, podobnie jak w przypadku Serbii. **Józef Pinior** (PSE, Polska) wspominał o idei Europy bez granic, która się spełniła w obrębie UE. Nazwał skandalem politycznym to, że Białoruś i Ukraina zostały pozostawione poza Europą. Idea jedności Europy jest bardzo istotna dla pokolenia Solidarności. **Ewa Tomaszewska** (UEN, Polska) zwróciła uwagę na wielką niesprawiedliwość, a mianowicie karanie młodzieży białoruskiej utratą praw do wykształcenia. Polska stara się zapewnić miejsca dla tej młodzieży na polskich uczelniach, ale potrzebne są działania na poziomie UE i nie można stosować blokady ekonomicznej. **Marek Siwiec** (PSE, Polska), prowadzący debatę, powiedział, że społeczeństwa Ukrainy i Białorusi są przekonane, że obecny stan jest stanem przejściowym. Ceny za wizy ustalone przez UE są cenami zaporowymi a procedury ich uzyskania - upokarzające. W konsekwencji powstał kolejny mur – mur Schengen, który podzielił Europę i odizolował Ukrainę i Białoruś od UE. **Laima Liucija Andrikiene** (EPP-ED, Litwa) dodała, że UE podpisała porozumienia o ułatwieniach wizowych, ale negocjacje dotyczące Białorusi nawet się nie rozpoczęły. Polska wydaje 600 tys. wiz Ukraincom, a wszystkie pozostałe państwa - 300 tys.

Przedstawiciel Komisji Europejskiej, komisarz **Jacques Barrot**, stwierdził, że na początku 2008 roku zostało podpisane z Ukrainą porozumienie dotyczące readmisji oraz o ułatwieniach wizowych, co było wielkim krokiem naprzód. Obie strony porozumiały się również w sprawie zwalczania nielegalnej imigracji. Zarówno UE, jak i Ukraina, życzą sobie ułatwień wizowych, jednak dyskusja na temat bezwizowego ruchu nie jest obecnie możliwa. Rozszerzenie strefy Schengen nie miało wpływu na kontrolę na granicy z Ukrainą. Od wejścia do tego obszaru – państwa graniczące z Ukrainą kontrolują również granice zewnętrzne UE. Komisja Europejska złożyła wniosek o zmianę polskiego i węgierskiego układu z Ukrainą. Zakładają one ułatwienia dla mieszkańców obszarów przygranicznych. Ponadto obniżona została opłata za wizę z 60 na 35 EUR a połowa obywateli Ukrainy otrzymuje wizy za darmo.

Kwestia Białorusi jest o wiele bardziej skomplikowana. Konieczność wprowadzenia ułatwień wizowych została zawarta w komunikacie Komisji Europejskiej dotyczącym wzmocnienia europejskiej polityki sąsiedztwa. Żaden plan działania nie może jednak zostać przyjęty ze względu na sytuację polityczną na Białorusi. Dlatego żadna dyskusja nt. ułatwień wizowych i readmisji nie ma miejsca. Prawo wizowe pozwala na zwolnienie wielu kategorii osób – m.in. dzieci poniżej 6 roku życia, studentów i naukowców, z powodów humanitarnych, z uwagi na posiadanie rodziny, itp. Przedstawiciel Komisji dodał, że państwa graniczące z Białorusią mogą wynegocjować porozumienia dotyczące przygranicznego ruchu bezwizowego. Obecnie prowadzone są rozmowy między Polską a Białorusią idące w tym kierunku. W tej chwili zwraca uwagę głównie na państwa Bałkanów Zachodnich. Jeśli tam uda się osiągnąć sukces, to być może te rozwiązania uda się powtórzyć na Ukrainie. Obecnie nie da się nic innego zrobić. Każde z państw członkowskich z osobna powinno wykorzystać odpowiednie istniejące możliwości.

Podsumowując, przedstawiciel KE powiedział, że gdy na Białorusi zmieni się sytuacja polityczna, wówczas będzie można podjąć działania na poziomie wspólnotowym. Obecnie nie jest to możliwe. Ale UE chce być obecna na Białorusi –

Komisja Europejska otworzyła kilka tygodni temu biuro na Białorusi a obywatele mogą podróżować w ramach odpowiednich porozumień.

2. POLITYKA WIZOWA - Negocjacje w sprawie zniesienia obowiązku wizowego do USA dla obywateli UE.

Posłowie wysłuchali oświadczeń Komisji i Rady na temat spotkania trójstronnej grupy ministerialnej UE-USA, które odbyło się 13 marca 2008 r. Komisja Europejska zarekomendowała Radzie nawiązanie negocjacji ze Stanami Zjednoczonymi w sprawie zniesienia obowiązku wizowego dla obywateli wszystkich państw Unii Europejskiej. W dwustopniowej procedurze Komisja będzie negocjowała warunki w ramach prawa wspólnotowego na bazie udzielonego jej mandatu, który dostała w zeszłym tygodniu od Rady, a kraje członkowskie będą negocjowały pozostałe kwestie na poziomie bilateralnym.

Po oświadczeniu Rady i Komisji, posłowie rozmawiali na temat zniesienia obowiązku wizowego do USA dla obywateli 12 krajów UE. Spośród starych członków Unii Europejskiej jedynie obywatele Grecji potrzebują wiz na wjazd do Stanów Zjednoczonych. Z nowych państw członkowskich zwolnienie z obowiązku wizowego przysługuje jak na razie jedynie obywatelom Słowenii. W debacie aktywny udział brali polscy posłowie PE, m.in. **Urszula Gacek, Genowefa Grabowska, Konrad Szymański, Józef Pinior, Ewa Tomaszewska i Marek Aleksander Czarnecki**. Większość posłów PE z zadowoleniem przyjęła mandat udzielony Komisji, podkreślając fakt, że negocjacje powinny być prowadzone w imieniu wszystkich członków Wspólnoty. Należy wspomnieć, że przyjęcie mandatu, który upoważnił KE do negocjacji z USA w imieniu całej UE stało się kwestią bardzo pilną, po tym, jak siedem krajów członkowskich UE (Czechy, Estonia, Łotwa, Litwa, Węgry, Słowacja, Malta) zawarło z USA dwustronne memoranda (Memorandum of Understanding), które mają im otworzyć drogę do bezwizowego systemu VWP, jednak pod warunkiem wdrożenia wielu mechanizmów w zakresie współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa. Większość posłów skrytykowała fakt, że te kraje zdecydowały się na podjęcie bilateralnych rozmów z USA. W odpowiedzi na tę krytykę, posłanka Jana Bobošíková (NI, Czechy) broniła prawa swego kraju do prowadzenia dwustronnych rozmów dotyczących zniesienia obowiązku wizowego. „Krytyka polityki zagranicznej Czech jest łamaniem suwerenności mojego kraju” - stwierdziła, dodając, że negocjacje dwustronne podjęte przez Czechy były reakcją na nieskuteczność działań Komisji Europejskiej. Szerszy zapis debaty zawarty jest w odrębnym sprawozdaniu.

3. Oświadczenie Komisji - Zbrodnie ludobójstwa, zbrodnie przeciwko ludzkości oraz zbrodnie wojenne popełnione przez reżimy totalitarne

Posłowie wysłuchali oświadczenia Komisji Europejskiej na temat wniosków z seminarium zorganizowanego przez prezydencję słoweńską i Komisję Europejską poświęconego zbrodniom popełnionym przez reżimy totalitarne. Potem miała miejsce debata, o szczególnym znaczeniu dla Polski, bowiem wielu eurodeputowanych zaapelowało o jednoznaczne potępienie przez Unię Europejską zbrodni komunizmu - na równi ze zbrodniami faszystowskimi. Komisja Europejska opowiedziała się jednak za tym, aby kraje członkowskie same na swój sposób uporały się z własną tragiczną przeszłością, argumentując, że „temat jest drażliwy”. W imieniu Komisji, komisarz

Jacques Barrot, odpowiadający tymczasowo za wymiar sprawiedliwości, przyznał: „My na Zachodzie nie zawsze dokładnie rozumieliśmy tragedię obywateli nowych krajów, którzy padli ofiarą stalinizmu”. Dodał jednak, że każde państwo powinno znaleźć własną drogę, by zająć się własnym dziedzictwem a UE nie ma kompetencji, by działać w tym obszarze. Zdumienie taką wypowiedzią wyraziło wielu posłów z Polski, ale nie tylko. **Wojciech Roszkowski** (UEN, Polska) podkreślił, że zwykła pamięć o ofiarach obu tych reżimów faszystowskiego i komunizmu wymaga od nas potępienia ich obydwu. Wtórował mu brytyjski konserwatysta **Christopher Beazley**, który podkreślił (co jest naprawdę wyjątkowe, jak na Brytyjczyka), że „Historia Europy Środkowowschodniej to również nasza historia, to nasz problem, bo Francuzi i Brytyjczycy byli sojusznikami Stalina”. Szerszy zapis debaty zawarty jest w odrębnym sprawozdaniu.

4. ZDROWIE PUBLICZNE - Parlament Europejski o transplantacjach

Posłowie przyjęli raport **Adamosa Adamou** (GUE/NGL, Cypr) w sprawie dawstwa organów i transplantacji oraz przyjęli rezolucję w sprawie „dawstwa i przeszczepiania narządów: działania polityczne na szczelbu UE”. Najważniejsze zalecenia zawarte w sprawozdaniu dotyczą propagowania dawstwa narządów, konieczności zmniejszenia ryzyka związanego z transplantacjami i współpracy międzynarodowej w zakresie transplantacji oraz zdecydowanej walki z handlem organami i „turystyką transplantacyjną”. Obecnie na listach oczekujących na przeszczep w całej Europie jest ponad 60 000 osób. Statystycznie, spośród tych, którzy czekają na nowe serce, wątrobę czy płuco, około 15-30 % umrze. I chociaż liczba oddawanych organów systematycznie wzrasta, liczba czekających na nie rośnie jeszcze szybciej. Stąd rodzi się drugi problem, jakim jest turystyka transplantacyjna i handel narządami. Zalecenia zawarte w przyjętej rezolucji mogą, zdaniem Parlamentu, przyczynić się do rozwiązania tych trudności. Szerszy zapis debaty zawarty jest w odrębnym sprawozdaniu.

5. PRZEMYSŁ - Projekt Galileo coraz bliżej: finansowany ze środków wspólnotowych

Posłowie przyjęli sprawozdaniem w sprawie dalszej realizacji europejskich programów radiowej nawigacji satelitarnej (EGNOS i Galileo). Posłowie zatwierdzili porozumienie z Radą, w którym zaproponowali poprawki do projektu rozporządzenia mające zabezpieczyć projekt, a które dotyczą głównie ochrony danych, bezpieczeństwa systemu, roli Organu Nadzoru Europejskiego GNSS (GSA), podwójnych źródeł dostaw oraz międzyinstytucjonalnego panelu ds. Galileo. Dzięki zmianom zaproponowanym przez Parlament już za 5 lat system ma szansę zacząć działać. Za kilka dni na orbitę wyniesiony zostanie drugi z liczącej 30 satelitów floty obsługującej Galileo, a po nim, cztery kolejne.

Pierwotnie Galileo miał mieć mieszane finansowanie ze środków wspólnotowych i prywatnych. Jednak w trakcie prac firmy prywatne wycofały się z projektu a przyszłość programu Galileo zawisała na włosku. Od klęski Galileo uratował Parlament, który zgodził się na finansowanie projektu ze środków publicznych. Również Komisja argumentowała, że przyniesie on wielkie korzyści w postaci postępu technologicznego w takich przyszłościowych sektorach jak aeronautyka i telekomunikacja, uniezależni Europę od innych potęg gospodarczych i logistycznych

- zwłaszcza USA - oraz zapewni tysiące nowoczesnych i rozwojowych miejsc pracy. Tak więc całość kosztów zdecydowała się pokryć Wspólnota Europejska. Tymczasem koszty to, bagatela, 3,4 miliarda euro. Krytycy tego przedsięwzięcia uważają, że wobec ogólnodostępnego GPS stanowi ono dublowanie kosztów. Natomiast zwolennicy są zdania, że jest to przede wszystkim kwestia prestiżu i międzynarodowej konkurencji - oprócz USA własne systemy nawigacji satelitarnej rozwijają bowiem Chiny, Indie i Rosja.

6. KONTROLA BUDŻETOWA - Absolutorium z wykonania budżetu ogólnego Unii Europejskiej za 2006

Parlament Europejski udzielił absolutorium z wykonania budżetu ogólnego Unii Europejskiej za 2006 rok. Parlament Europejski z zadowoleniem przyjął postępy Komisji na drodze do skuteczniejszego wykorzystania środków finansowych Unii, szczególnie w zakresie zarządzania środkami finansowymi Wspólnej Polityki Rolnej. Posłowie zadowoleni byli także ze zobowiązania Komisji Europejskiej do przedstawiania raz w miesiącu sprawozdania z implementacji działań wymienionych w rezolucji towarzyszącej decyzji w sprawie udzielenia absolutorium, obejmujących krajowe deklaracje i podsumowania roczne, działania zewnętrzne oraz wdrożenie planu na rzecz umocnienia nadzoru Komisji nad działaniami strukturalnymi. Parlament poparł również opracowywanie i publikowanie oświadczeń krajowych poddanych audytowi przez krajowe organy kontrolne, które są nowym elementem w procesie zarządzania funduszami Wspólnoty. Pozostałe ważne kwestie dotyczą następujących tematów:

- fundusze strukturalne

Za istotny sukces procedury udzielania absolutorium za rok budżetowy 2006 Parlament uznał zobowiązanie Komisji do poprawienia w 100% wszystkich przypadków naruszeń procedur udzielania zamówień publicznych. Z zadowoleniem przyjęto również zobowiązanie Komisji do wdrożenia polityki zawieszania płatności jak najszybciej po wykryciu poważnych uchybień w systemie. Parlament oczekuje kwartalnego sprawozdania z korekt i odzyskanych kwot, które podlegają kontroli Trybunału Obrachunkowego oraz przedstawienia obiektywnych, jasnych i pełnych informacji o zdolności Komisji do odzyskania nienależnie wypłaconych środków. Parlament wyraża także ubolewanie z powodu niższego niż spodziewany poziomu wydatków na Fundusz Spójności, EFRR i EFS w nowych państwach członkowskich w związku z trudnościami z absorpcją środków. Parlament oczekuje od Komisji wyjaśnienia niższych niż przewidywane wydatków na działania strukturalne dla poszczególnych krajów. **W latach 2000-2006 na działania strukturalne wydano około 260 mld euro. W tym 213 mld euro zostało przeznaczony na 15 starych państw członkowskich.** Na programy funduszy strukturalnych przeznaczono 195 mld euro, zaś na Fundusz Spójności 18 mld euro. 47 mld euro odłożono na nowe państwa członkowskie (fundusze przedakcesyjne i działania strukturalne). W latach 2004-2006 około 16 mld euro zostało rozdzielonych pomiędzy około 200 programów w nowych państwach członkowskich.

- wydatki na pomoc parlamentarną – statut posłów i statut asystentów

Posłowie udzieliли również absolutorium z wykonania budżetu Parlamentu Europejskiego. Z zadowoleniem przyjmują i popierają zobowiązanie przewodniczącego PE do zapewnienia wejścia w życie statutu asystentów – który

zapropnuje Komisja, a zatwierdzi Rada – równocześnie z wejściem w życie statutu posłów. Parlament podkreśla, że pomoc parlamentarna wymaga elastyczności i mobilności, a nowy statut asystentów powinien określać minimalne standardy w zakresie wynagrodzenia i świadczeń socjalnych, zgodnie z właściwym prawodawstwem europejskim. Parlament uważa, że do pomocy parlamentarnej nie należy zatrudniać krewnych posłów, a niezgodność z prawodawstwem krajowym lub z przepisami dotyczącymi zwrotu kosztów i diet posłów powinna powodować automatyczne zawieszenie wypłat i ściąganie nienależnie wypłaconych kwot.

- dobrowolny fundusz emerytalny posłów PE

Parlament wyraża zdziwienie, że członkowie dobrowolnego funduszu emerytalnego będą mogli nadal nabywać kolejne prawa emerytalne po wejściu w życie statutu posłów. Posłowie przypominają Prezydium, że po wejściu w życie statutu posłów działalność dobrowolnego funduszu emerytalnego powinna być stopniowo ostatecznie zamykana i ograniczać się do honorowania istniejących praw (nabytych do czerwca 2009 r.). Oznacza to, że ani obecni posłowie, ani inni członkowie nie będą mogli dalej płacić składek do funduszu. W listopadzie 2006 r. dobrowolny fundusz emerytalny liczył 659 członków. Miesięczne składki do funduszu na jednego posła wynoszą 3354,21 euro (jedną trzecią, to jest 1180,07 euro, płaci poseł, zaś dwie trzecie, to jest 2236,14 euro, płaci Parlament).

7. STOSUNKI ZEWNĘTRZNE - Była Jugosłowiańska Republika Macedonii na drodze do UE

Parlament przyjął raport o postępach Byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii (FYROM, z ang. Była Jugosłowiańska Republika Macedonii) w dostosowaniu się do wymogów Unii. Na kilka tygodni przed wyborami parlamentarnymi w Macedonii eurodeputowani opowiedzieli się za rozpoczęciem jeszcze w tym roku negocjacji członkowskich z tą byłą jugosłowiańską republiką. Posłowie wezwali również Grecję i FYROM do osiągnięcia kompromisowego rozwiązania, aby sporna kwestia nazwy nie stanowiła już przeszkody dla członkostwa Byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii w organizacjach międzynarodowych. Jeden z głównych powodów opóźnień na drodze Macedonii do UE to polityczno-semantyczna kłótnia z południowym sąsiadem - Grecją. 17 lat od uzyskania niepodległości FYROM wciąż walczy o swoją konstytucyjną nazwę: „Republika Macedonii”. Grecja sprzeciwia się istnieniu niepodległego kraju pod nazwą Macedonia, gdyż dla Greków istnieje tylko jedna Macedonia - helleńska. Taką nazwę nosi region Grecji stanowiący 53 proc. powierzchni historycznej Macedonii. Z powodu sporu o nazwę Grecy zawetowali zaproszenie FYROM do NATO na kwietniowym szczycie w Bukareszcie. Z tego samego powodu Ateny mogą zablokować drogę Macedonii do UE, gdyż tu także decyzja zapada jednomyślnie. To właśnie porażka rządu Nikoły Grujewskiego, związana z zablokowaniem przystąpienia kraju do NATO, była bezpośrednią przyczyną decyzji o rozpisaniu wcześniejszych wyborów w Macedonii na 1 czerwca. Głównym ich wyzwaniem jest utrzymanie się u władzy sił opowiadających się za jednością kraju, będącego mozaiką mniejszości narodowych, z których najliczniejsza jest albańska.

W przyjętym raporcie na temat postępów Skopje w dostosowaniu się do wymogów Unii eurodeputowani podkreślili, że FYROM już w 2005 roku otrzymała status państwa kandydującego i poczyniła od tego czasu znaczne postępy w dostosowaniu

się do wymogów UE. Mimo to wciąż nie przystąpiono do negocjacji akcesyjnych. Posłowie wezwali Komisję Europejską, aby opracowała plan wraz z konkretnymi zaleceniami, których spełnienie doprowadzi do rozpoczęcia negocjacji w sprawie członkostwa przed końcem 2008 roku.

8. STOSUNKI ZEWNĘTRZNE - Birma: Parlament żąda uwolnienia więźniów politycznych i dodatkowych sankcji wobec junty wojskowej

W przyjętej rezolucji poświęconej sytuacji w Birmie Parlament wzywa do uwolnienia Aung San Suu Kyi, laureatki Nagrody im. Sacharowa na rzecz wolności myśli, a także 1800 przeciwników politycznych więzionych przez juntę wojskową. Posłowie domagają się przedłużenia i rozszerzenia sankcji nałożonych na wojsko i współpracujące z nim firmy.

Posłowie domagają się ograniczenia dostępu do międzynarodowych usług bankowych dla przedsiębiorstw wojskowych i firm blisko związanych z wojskiem, a także ograniczenia dostępu do indywidualnych możliwości biznesowych, opieki zdrowotnej, zakupów i kształcenia za granicą dla dzieci wybranych generałów i członków ich najbliższej rodziny.

Parlament uważa, że planowane referendum konstytucyjne pozbawione jest jakiegokolwiek legitymacji demokratycznej, ponieważ obywatele Birmy nie posiadają podstawowych praw demokratycznych, które pozwoliłyby im prowadzić otwartą debatę nad tekstem konstytucji, zmienić go, a następnie swobodnie wyrazić swoją opinię w referendum.

Parlament domaga się także natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia politycznych przeciwników reżimu oraz ponad 1800 więźniów politycznych, w tym Aung San Suu Kyi, przywódców ruchu Studenci Pokolenia 88 oraz przywódców Ligi Narodowej Szan na rzecz Demokracji, aresztowanych w 2005 roku.

9. STOSUNKI ZEWNĘTRZNE - Rezolucja w sprawie V szczytu UE - Ameryka Łacińska

W przeddzień V szczytu przedstawicieli Unii Europejskiej, Ameryki Łacińskiej i Karaibów w Limie Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie większej współpracy pomiędzy Unią, a krajami Ameryki Łacińskiej.

Przede wszystkim posłowie proponują całościową strategiczną wizję partnerstwa, która nie będzie się ograniczać do pojedynczych propozycji czy działań, ale która obejmie rzeczywiste partnerstwo w kwestiach politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturalnych oraz w dziedzinie wspólnego dążenia do trwałego rozwoju. Ostatecznym celem strategii będzie utworzenie europejsko-latynoamerykańskiej strefy wszechstronnego partnerstwa międzyregionalnego w okolicach 2012 r.

- **Partnerstwo międzyregionalne**

Parlament podkreśla, że aby stosunki handlowe i gospodarcze między partnerami były korzystne dla obu stron, powinni oni koniecznie przyczyniać się do zróżnicowania i unowocześnienia latynoamerykańskich krajowych systemów produkcji, przejść od kwestii czysto handlowych do gospodarczych. Należy tworzyć odpowiednie ramy sprzyjające inwestycjom, a także stymulować integrację latynoamerykańską oraz brać pod uwagę różnice poziomów względnego rozwoju.

Zdaniem Parlamentu wspólne poparcie dla multilateralizmu może przynieść korzyści partnerom europejsko-latynoamerykańskim. Jak podkreślają posłowie, podejście wielostronne jest najważniejsze, aby stawić czoła wspólnym wyzwaniom stojącym przed partnerami europejsko-latynoamerykańskim, takim jak zwalczanie terroryzmu, handlu narkotykami, przestępczości zorganizowanej, korupcji i prania brudnych pieniędzy, handlu ludźmi – w tym nielegalnej imigracji – zmian klimatycznych, lub też kwestiom związanym z bezpieczeństwem energetycznym. W kwestii walki z terroryzmem posłowie uważają, że powinna być ona prowadzona przy poszanowaniu praw człowieka. Jednocześnie Parlament domaga się bezwarunkowego i bezzwłocznego zwolnienia wszystkich porwanych w Kolumbii.

Parlament uważa, że strategicznym celem w kontekście międzynarodowym jest zawarcie i stosowanie zrównoważonych układów o stowarzyszeniu pomiędzy UE a Ameryką Łacińską, które przyczyniają się do poszanowania praw człowieka, praw gospodarczych, społecznych, do wzajemnego trwałego rozwoju. Dlatego Parlament proponuje, aby w dziedzinie gospodarki i handlu utworzenie europejsko-latynoamerykańskiej strefy wszechstronnego partnerstwa międzyregionalnego zostało oparte na modelu zgodnym z zasadami WTO i z zasadą regionalizmu. Wprowadzenie strefy powinno odbywać się dwuetapowo: pierwszy etap to zakończenie obecnie trwających negocjacji międzyregionalnych układów o stowarzyszeniu, zaś etap drugi, który powinien się zakończyć w 2010 r, ma celu zawarcie wszechstronnego międzyregionalnego układu o stowarzyszeniu.

- **Walka z nierównościami społecznymi i ochrona środowiska**

Agenda zaproponowana na szczyt w Limie skupia się ona na dwóch dużych obszarach tematycznych: z jednej strony na kwestiach dotyczących ubóstwa, nierówności i integracji, a z drugiej strony na kwestiach dotyczących trwałego rozwoju i powiązanych z nimi kwestiach dotyczących środowiska, zmian klimatycznych i energii.

W kwestiach społecznych posłowie uważają, że należy koniecznie wyjść poza czysto pomocowe podejście do współpracy na rzecz rozwoju z Ameryką Łacińską i skupić się na współpracy w dziedzinie technologii, szkolnictwa wyższego i innowacyjności. Posłowie popierają utworzenie „wspólnego obszaru szkolnictwa wyższego UE-AŁK”, proponują prowadzenie regularnego dialogu międzyregionalnego, gwarantującego ochronę praw człowieka w odniesieniu do pracowników migrujących. Ponadto posłowie chcieliby rozważyć wprowadzenie do 2012 r. wspólnych przepisów i zasad o charakterze ogólnym w celu ułatwienia przepływu nie tylko towarów, usług i kapitałów, ale również osób.

Jeśli chodzi o ochronę środowiska, Parlament wzywa uczestników szczytu w Limie do opracowania wspólnych inicjatyw w takich dziedzinach, jak zmiany klimatyczne,

pustynnienie, energia (zwłaszcza odnawialne źródła energii i agropaliwa), woda, różnorodność biologiczna, lasy i gospodarowanie substancjami chemicznymi.

Parlament zaleca także utworzenie europejsko-latynoamerykańskiej fundacji na rzecz wspierania dialogu między partnerami, o charakterze publiczno-prywatnym, utworzenie międzyregionalnego ośrodka zapobiegania konfliktom oraz utworzenie obserwatorium migracji, którego zadaniem byłoby stałe i szczegółowe śledzenie wszystkich spraw związanych z ruchami migracyjnymi w strefie europejsko-latynoamerykańskiej.

10. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI I SPRAWY WEWNĘTRZNE - Społeczeństwo obywatelskie w walce z narkotykami

Parlament Europejski przyjął raport, w którym ocenia działalność forum społeczeństwa obywatelskiego podejmującego działania na rzecz walki z narkotykami. Podstawowym celem unijnej strategii w zakresie walki z narkotykami (2005-2012) jest dostarczanie właściwych informacji i wzmocnienie roli społeczeństwa obywatelskiego w dziedzinie walki z narkotykami. Pierwszym krokiem do realizacji tego celu było przygotowanie zielonej księgi w sprawie roli społeczeństwa obywatelskiego w polityce antynarkotykowej Unii Europejskiej oraz utworzenie, zgodnie z zaleceniami zawartymi w zielonej księdze, Forum społeczeństwa obywatelskiego poświęconego kwestii narkotyków.

Parlament docenia fakt utworzenia Forum, ale jednocześnie zwraca uwagę Komisji, na różnego rodzaju błędy czy niedociągnięcia, które wystąpiły podczas jego tworzenia i w trakcie funkcjonowania. Ponadto Parlament Europejski uważa, że należy nadać społeczeństwu obywatelskiemu formalny status w związku z celami wyznaczonymi w unijnej strategii w dziedzinie walki z narkotykami (2005-2012) i innymi przyszłymi inicjatywami m.in. poprzez: udział Forum w ocenie unijnego planu działania w dziedzinie walki z narkotykami na lata 2005-2008, stałą obecność Forum w spotkaniach organizowanych przez prezydencję UE z koordynatorami krajowymi odpowiedzialnymi za kwestie walki z narkotykami, stałe kontakty z Parlamentem, czy też silną synergię między działalnością Forum i działalnością Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA). Ponadto posłowie uważają, że podczas formułowania, wdrażania i oceny polityki antynarkotykowej należy uwzględnić doświadczenie kościołów i społeczności wyznaniowych, a także wziąć pod uwagę szczególną sytuację kobiet. Parlament wzywa do finansowania organizacji walczących z narkotykami. Jeśli chodzi o wymiar zewnętrzny, Parlament zwraca się do Komisji i społeczeństwa obywatelskiego o zbadanie możliwości zwalczania nielegalnych plantacji maku poprzez stosowanie opryskiwania, które nie jest szkodliwe dla ludzi, zwierząt ani dla środowiska oraz o promowanie projektów, które mają na celu przestawienie nielegalnych upraw maku na przemysłową produkcję legalnych środków medycznych opartych na opium.

11. INSTYTUCJE - Roczna strategia polityczna 2009

W lutym Komisja Europejska przedstawiła roczną strategię polityczną w której zawarła priorytety na 2009 rok. Strategia prezentuje główne cele Komisji - działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, wolności i bezpieczeństwa, realizacja

wspólnej polityki imigracyjnej oraz wzmacnianie pozycji Europy w świecie. W marcu w Parlamencie Komisja zaprezentowała główne założenia strategii, a podczas omawianej sesji Parlament przyjął rezolucję w tej sprawie.

Najważniejsze elementy rezolucji to:

- podkreślenie konieczności energicznego wdrożenia strategii lizbońskiej;
- wezwanie Komisji do przedłożenia wniosku legislacyjnego w sprawie statutu europejskiej spółki prywatnej;
- wyrażenie niezadowolenia PE z powodu przykładania przez KE niewielkiej wagi do zagadnień dotyczących kultury i edukacji;
- poparcie dla prac nad dalszym rozwojem polityki energetycznej dla Europy i zobowiązanie się do ścisłej współpracy z Radą i Komisją w celu jak najszybszego znalezienia porozumienia w sprawie zmian klimatycznych i pakietu energetycznego;
- wyrażenie poparcia dla dążenia do ograniczenia emisji związanych z transportem towarowym;
- wezwanie Komisji do przedłożenia wniosku legislacyjnego w sprawie włączenia transportu wodnego (morskiego i śródlądowego) do systemu handlu uprawnieniami do emisji;
- poparcie dla wniosku dotyczącego reformy wspólnej organizacji rynku produktów rybołówstwa i akwakultury;
- odrzucenie wszelkich prób upaństwowienia polityki spójności, która w opinii PE powinna pozostać polityką wspólnotową zgodnie z traktatem i z zasadą subsydiarności;
- wezwanie Komisji do opracowania wniosku dotyczącego transgranicznych usług zdrowotnych;
- wezwanie Komisji do większych starań o opanowanie zorganizowanej przestępczości, ze szczególnym uwzględnieniem cyberprzestępczości i handlu ludźmi;
- wezwanie Komisji do kompleksowego określenia polityki antyterrorystycznej – do złożenia wniosku o ochronie i wsparciu interesów ofiar terroryzmu;
- wyrażenie poparcia dla jak najszybszego zakończenia negocjacji akcesyjnych z Chorwacją;
- wyrażenie poparcia dla dążenia KE do zmniejszenia obciążeń administracyjnych do 2012 r o 25%;
- zwrócenie uwagi na konieczność opracowania skutecznej polityki komunikacji z obywatelami, szczególnie w roku wyborów europejskich.

12. ROZWÓJ I WSPÓŁPRACA - Chińczycy w Afryce: szansa czy zagrożenie?

„Czy chińskie poczynania w Afryce to czynnik napędzający dobrobyt oparty na współpracy, z której każdy odnosi korzyści, czy też eksploatawanie przez Chiny afrykańskich zasobów naturalnych i podkopywanie zrównoważonego rozwoju? (...) Co zatem powinna zrobić UE?” - pytają autorzy raportu w sprawie „Polityki Chin i jej wpływu na Afrykę”. Zaniepokojeni chińską ekspansją w Afryce eurodeputowani wezwali kraje członkowskie Unii Europejskiej do wspólnej odpowiedzi na te polityczne i gospodarcze podboje Chin. Strategicznym czynnikiem napędzającym politykę ekspansji Chin jest przede wszystkim ropa naftowa. Chiny poszukują

również innych zasobów naturalnych (uranu, miedzi, kobaltu, żelaza, drewna itd.), a także nowych rynków. Ponadto dążą do zwiększenia swoich wpływów politycznych, uzyskania poparcia dla polityki „jednych Chin” i wykreowania się na potęgę światową. Przyjęty przez Parlament Europejski raport, autorstwa portugalskiej socjalistki Any Marii Gomes, przestrzega przed konsekwencjami polityki prowadzonej przez Chiny od lat 90. dla rozwoju, gospodarki, środowiska i bezpieczeństwa Afryki, a także interesów UE w tym regionie. Jak stwierdzają autorzy sprawozdania, Chiny przyczyniają się do rozpowszechniania broni, niszczenia środowiska naturalnego, nieprzestrzegania praw człowieka, bankructwa afrykańskich fabryk i wzrostu bezrobocia a chińskie inwestycje są wsparciem dla afrykańskich reżimów łamiących prawa człowieka. Według szacunków, handel między Afryką i Chinami zwiększył się z 4 miliardów dolarów w 1995 roku do 55 miliardów dolarów w 2006 roku, a Chiny zamierzają osiągnąć do 2010 roku wzrost do kwoty 100 miliardów dolarów rocznie. Parlament uważa, że Unia Europejska powinna opracować strategię, która pozwoli jej sprostać nowym wyzwaniom związanym z zaangażowaniem Chin w Afryce. Parlament zaleca m.in. uzgodnienie stanowiska różnych państw członkowskich i Unii oraz nawiązanie dialogu z Chinami.

13. Wolontariat szansą dla Europy - jak pomagać pomagającym?

Wolontariat jest szansą dla Europy. Szansą na zmniejszenie nierówności gospodarczych. Szansą na budowę kapitału ludzkiego. I szansą na stworzenie silniejszej więzi pomiędzy obywatelami a Unią Europejską. Takie wnioski można wysnuć z lektury sprawozdania w sprawie „roli wolontariatu w kształtowaniu spójności gospodarczej i społecznej”, nad którym Parlament obradował podczas omawianej sesji. Tematem obrad było również sprawozdanie o roli wolontariatu w kształtowaniu spójności gospodarczej i społecznej w Europie. Jak pokazują badania, ponad 100 milionów mieszkańców UE jest wolontariuszami zaś każde 1 euro wydane na wspieranie wolontariuszy przynosi od 3 do 8 euro zysku.

14. ROLNICTWO - Wzrost cen żywności w Unii i na świecie

Podczas debaty nad wzrostem cen żywności posłowie podkreślali ogólnoświatowy wymiar tego problemu oraz jego skomplikowane przyczyny (zmiany klimatyczne, niedostatek zasobów naturalnych, wyższy popyt i konsumpcja, wzrost ceny ropy itp.). Parlament wezwał do szybkiego znalezienia odpowiedzi na ten problem. **Josepf Daul** (przewodniczący EPP-ED, Francja) podkreślił potrzebę reformy rolnej zaznaczając, że „tylko ogólnoświatowe działanie przyniesie skutek”. Ponadto winą za taki stan rzeczy obarczył spekulantów finansowych, których określił jako tych, którzy igrają z ludzkim życiem. **Martin Schultz** (przewodniczący PSE, Niemcy) wezwał do zwiększenia kontroli nad światowym systemem gospodarczym oraz poruszył kwestie funduszy inwestycyjnych przejmujących sektor spożywczy. „Nie możemy pozwolić, aby system finansowy przyczynił się do powstania głodu”, powiedział Schultz. **Graham Watson** (przewodniczący ALDE, Wielka Brytania) zaakcentował mnogość przyczyn powodujących wzrost cen żywności. Jego zdaniem „zamiast stosować biopaliwa jako kozła ofiarnego, musimy zakończyć rolniczy protekcyjnizm i ograniczenia eksportu”. **Friedrich-Wilhelm Graefe zu Baringdorf** (Zieloni, Niemcy) zauważył, że Unia Europejska jest największym na świecie importerem żywności i artykułów spożywczych. Poseł skrytykował sprzedawanie po zaniżonej

cenie żywności do krajów rozwijających się, co powoduje zniszczenie stabilności rolnictwa w tamtych krajach. Biopaliwa, zdaniem przedstawiciela grupy Zielonych, nie będą lekarstwem na wszystko, ale „musimy upewnić się, że odpady mogą być przerobione na energię”. **Luisa Morgantini** (GUE/NGL, Włochy) ciepło przyjęła propozycję ONZ pięcioletniego moratorium na biopaliwa. Komisarz **Louis Michel**, odpowiedzialny za Rozwój i Pomoc Humanitarną, składając sprawozdanie ostrzegł przed „ekonomiczną, polityczną i społeczną destabilizacją” oraz podkreślił potrzebę podjęcia zarówno akcji pomocy humanitarnej, jak i długofalowych działań strukturalnych.

15. OCHRONA ŚRODOWISKA - Rola instrumentów rynkowych w ochronie środowiska

Wraz ze wzrastającymi wymaganiami w dziedzinie środowiska pojawia się konieczność podejmowania nowych działań w celu skutecznej walki ze zmianami klimatycznymi i postępującą degradacją środowiska. Z tego powodu Parlament przyjął sprawozdanie **Anne Ferreira** (PSE, Francja) w sprawie instrumentów rynkowych, takich jak na przykład wspólnotowy system ETS w zakresie emisji dwutlenku węgla, które mogą być wykorzystywane na rzecz ochrony środowiska. Posłowie podkreślili jednak, że te instrumenty nie mogą zastępować ustawodawstwa w dziedzinie ochrony środowiska. Zrównoważony rozwój i przejście na gospodarkę bezwęglową wymagają połączenia instrumentów odstraszających (np. podatki, opłaty) z instrumentami zachęcającymi (np. systemy handlu). **John Purvis** (EPP-ED, Wielka Brytania) powiedział: „System handlu uprawnieniami do emisji jest najlepszym rynkowym instrumentem, aby osiągnąć cel redukcji emisji o 20 %”. **Neena Gill** (PSE, Wielka Brytania) stwierdziła: „Podstawowe są starania, aby zmienić zachowania - ten, kto zanieczyszcza najbardziej, powinien być tym, który płaci najwięcej”. **Frédérique Ries** (ALDE, Belgia) powiedziała, że nie można ograniczyć się wyłącznie do działań w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji ETS. Każdy Europejczyk powinien zmniejszyć 8 razy emisję, jeśli chcemy osiągnąć zamierzone cele. Potępiła także uprzywilejowanie sektora morskiego.

16. HANDEL ZAGRANICZNY - Reforma Światowej Organizacji Handlu

Parlament Europejski debatował na temat działań, które należy podjąć, aby zwiększyć otwartość i efektywność Światowej Organizacji Handlu (WTO). Włoska posłanka, **Cristiana Muscardini** (UEN), w swoim sprawozdaniu, sugeruje powołanie zgromadzenia parlamentarnego dla WTO, złożonego z członków parlamentów ze 151 krajów. Istnienie takiego zgromadzenia pomogłoby Organizacji być bardziej otwartą, a parlamenty krajowe byłyby bardziej świadome kwestii związanych z handlem. Zaleca także uaktualnienie podziału krajów na „rozwinęte” i „rozwijające się”, podkreślając, że aby pomóc krajom rozwijającym się „rozwojowa runda Doha” rozpoczęta w 2001, musi zostać ukończona. Przyznane ulgi w określonych obszarach dotyczyły krajów rozwijających się takich jak Chiny, Indie czy Brazylia. Sprawozdanie stwierdza, że te gospodarki już mają niewiele wspólnego z mniej rozwiniętymi, biedniejszymi krajami. Podczas debaty posłowie zastanawiali się również, czy można poprawić współpracę WTO z innymi międzynarodowymi organizacjami takimi jak Międzynarodowa Organizacja Pracy, Bank Światowy czy

agencje ONZ zajmujące się rozwojem i żywnością. Sprawozdanie koncentruje się na tym aspekcie, ponieważ globalizacja ma wpływ na bardzo wiele aspektów ludzkiego życia. Zaleca także, aby WTO było zgodne z Agencjami ONZ w zapewnianiu pełnego respektowania praw człowieka oraz standardów socjalnych i dotyczących środowiska.

WTO działa zupełnie inaczej niż większość spotkań Ministrów UE, gdzie wymagana jest większość lub większość kwalifikowana, aby podjąć decyzję. Działanie WTO polega na osiągnięciu konsensusu. Organizacja ma jednak 151 członków o bardzo różnych obszarach zainteresowania, co powoduje, że osiągnięcie zgody może okazać się problematyczne. Muscardini chce, żeby konsensus pozostał główną regułą, ale aby zostały także przyjęte inne metody osiągnięcia porozumienia w pewnych kluczowych obszarach.

17. PRAWA CZŁOWIEKA - Sytuacja ochrony praw człowieka na świecie:

- **Sytuacja w Birmie/Myanmarze - rezolucja wzywa do sankcji przeciwko juncie**

W przyjętej rezolucji na temat sytuacji w Birmie, Parlament żąda uwolnienia więźniów politycznych, wśród których znajduje się Aung San Suu Kyi, laureatka Nagrody im. Sacharowa na rzecz wolności myśli, a także 1800 przeciwników politycznych więzionych przez juntę wojskową. Posłowie domagają się przedłużenia i rozszerzenia sankcji nałożonych na wojsko i współpracujące z nim firmy. Posłowie PE wzywali również do lepszego ukierunkowania sankcji przeciwko juncie, a nie przeciwko mieszkańcom Birmy. Niektórzy stwierdzili też, że UE powinna wywierać większą presję na Chiny, Indie i Rosję, które dostarczają Birmie broń, sprawiając tym samym, że unijne embargo jest nieefektywne.

- **Sytuacja w Zimbabwe - posłowie PE potępiają reżim Mugabe**

W debacie poświęconej sytuacji w Zimbabwe posłowie PE ze wszystkich grup politycznych potępił reżim Roberta Mugabe. Otwierający debatę, brytyjski konserwatysta **Geoffrey Van Orden** powiedział, że Mugabe zniszczył dobrze prosperujące kiedyś państwo. Chiny i Afryka Południowa zostały skrytykowane przez niektórych posłów PE za wsparcie udzielane przez nie reżimowi Mugabe.

- **Łamanie praw człowieka w Iranie**

Posłowie rozmawiali także na temat praw człowieka i sytuacji kobiet i w Iranie. Rezolucja, która została przyjęta po debacie potępiła represje wobec organizacji społeczeństwa obywatelskiego w Iranie i ponownie zdecydowanie podkreśliła sprzeciw wobec kary śmierci. Liczba egzekucji znacznie wzrosła w ostatnich miesiącach w Iranie. Rezolucja z zadowoleniem przyjęła uwolnienie Khadijeh Moghaddam, uwięzionej działaczki na rzecz praw kobiet, chociaż zwolniono ją dopiero po wniesieniu ogromnej kaucji.

- **Łamanie praw człowieka w Czadzie**

Rozmawiano także na temat sytuacji w Czadzie, gdzie 14 krajów Unii Europejskiej zadeklarowało wysłanie wsparcia dla sił pokojowych pod przewodnictwem UE. We wschodnim Czadzie przebywa obecnie ponad 250,000 sudańskich uchodźców, około 57 000 uchodźców z Republiki Środkowoafrykańskiej oraz 180 000 wędrowników wewnętrznych. Rezolucja potępiła prześladowanie i arbitralne

aresztowanie polityków opozycji i dziennikarzy oraz podkreśla, że „polityka w Czadzie powinna w większym stopniu uwzględniać aspekt etniczny i geograficzny kraju”. Wzywa też państwa członkowskie, które dotychczas tego nie uczyniły, do ponownego rozważenia wniesienia wkładu w zapewnienie niezbędnych sił wojskowych.

18. OMBUDSMAN - Zwiększanie zaufania obywateli do pracy Rzecznika Praw Obywatelskich

Sprawozdanie **Anneli Jäätteenmäki** (ALDE, Finlandia) proponuje poprawki do statutu Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich i jego pracowników. Wprowadzenie zmian zostało zaproponowane przez samego Rzecznika Praw Obywatelskich, Nikiforosa Diamandourosa. Poprawki mają na celu wyjaśnienie kwestii dostępu Rzecznika Praw Obywatelskich do informacji i do tajnych dokumentów przekazywanych mu przez służby cywilne. Mają też wyjaśnić obowiązek instytucji w dostarczaniu Rzecznikowi informacji, o które prosi, a także obowiązku dokumentacyjnego urzędników. Istotne jest też zwiększanie zaufania obywateli do pracy Rzecznika Praw Obywatelskich.

19. INSTYTUCJE - Uroczyste posiedzenie: Wizyta prezydenta Słowenii

Unia Europejska musi wykazać się kreatywnością podejmując kwestie globalnego ocieplenia, praw człowieka, rozszerzenia czy imigracji - stwierdził Danilo Türk, prezydent Słowenii, która aktualnie przewodniczy UE, w swoim przemówieniu do posłów PE. Mówiąc o prawach człowieka stwierdził, że „Ogromne zainteresowanie problemami terroryzmu i wyzwaniem związany z bezpieczeństwem połączone ze źle pomyślanymi, albo będącymi wynikiem złego doradztwa, odpowiedziami na te wyzwania, powodują obniżenie poziomu wrażliwości na kwestie związane z prawami człowieka”. Mówił także o efektywnej polityce integracji imigrantów: „Osoby pochodzące ze środowisk imigracyjnych, które odniosły sukces powinny pojawiać się w telewizji i innych mediach dając przykład tego sukcesu (...) Nic nie odnosi takiego skutku jak sukces. I nic nie wygląda lepiej w telewizji niż sukces tych, którzy zaczęli na marginesie.” Poruszając kwestie rozszerzenia UE, stwierdził, że żaden kraj nie powinien być wyłączony z powodu politycznych niedogodności albo uprzedzeń kulturowych, w tym również Turcja. W jego opinii Unia Europejska potrzebuje Turcji. Nie powinna pozbawiać Turcji perspektywy członkostwa, jako, że taka perspektywa została już kiedyś przedstawiona. To poddawałoby w wątpliwość wiarygodność Unii Europejskiej.

Opracowała:

dr Magdalena Skulimowska¹

---

¹ Materiał został przygotowany na podstawie informacji prasowych Parlamentu Europejskiego oraz debat przeprowadzonych podczas sesji.